

LBRIS

We know
books

CULMILE DE SMARALD ALE INIMII

Concepte cheie în practicarea Sufismului

volumul

2

Fethullah Gülen

t...
TRITONIC
Tritonic Books

București – 2023

Fethullah Gülen

Culmile de smarald ale inimii

Concepte cheie în practicarea Sufismului - volumul 2

Traducerea din limba engleză realizată de Asociația pentru Dialog și Valori Universale (email: info@advu.ro).

Drepturile de traducere în limba română: Asociația pentru Dialog și Valori Universale, prin contract de la Blue Dome Press, SUA.

Editor coordonator: **Abdula Irsel**.

Copyright © ADVU și Tritonic 2023 pentru ediția prezentă.

Toate drepturile rezervate, inclusiv dreptul de a reproduce fragmente din carte.

TRITONIC

Str. Coacăzilor nr. 5, București

e-mail: editura@tritonico.ro

www.tritonico.ro

Tritonic București apare la poziția 18 în lista cu Edituri de prestigiu recunoscut în domeniul științelor sociale (lista A2) (CNATDCU):

http://www.cnatdcu.ro/wp-content/uploads/2011/11/A2_Panel41.xls

Colecția: Asociația pentru Dialog și Valori Universale.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GÜLEN, FETHULLAH

Culmile de smarald ale inimii : concepte cheie în practicarea sufismului /

Fethullah Gülen. - București : Tritonic Books, 2023

4 vol.

ISBN 978-606-749-700-7

Vol. 2. - 2023. - Conține bibliografie. - ISBN 978-606-749-702-1

2

Coperta: Alexandra Bardan

Grafica copertei și fotografia autorului prin amabilitatea Blue Dome Press.

DTP: Ioan Dorel Radu

Editor: Rebeca Cojocaru

Comanda nr. ADVU2/2023

Bun de tipar: Octombrie 2023

Tipărit în România

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

Cuprins

Glasul compasiunii și al dragostei.....	9
Sufismul și originea lui.....	18
Inima și câteva dintre mecanismele ei.....	35
<i>Riyada</i> (Austeritate).....	37
<i>Hurriya</i> (Libertate).....	41
<i>I'thar</i> (Altruism).....	45
<i>Adab</i> (Comportament).....	49
<i>'Ilm</i> (Cunoaștere).....	55
<i>Hikma</i> (Înțelepciune).....	63
<i>Firasa</i> (Discernământ).....	69
<i>Wajd</i> și <i>Tawajud</i> (Extaz și extazul deliberat).....	73
<i>Dahsha</i> și <i>Hayman</i> (Admirație Supremă și Stupoare).....	78
<i>Barq</i> (Străfulgerare).....	83
<i>Zawq</i> și <i>'Atash</i> (Plăcere și Sete).....	86
<i>Qalaq</i> (Pasiune).....	91
<i>Ghayra</i> (Strădanie).....	96
<i>Walaya</i> (Sfințenie).....	100
<i>Sir</i> (Secret).....	106
<i>Ghurba</i> (Separare).....	111
<i>Ightirab</i> (Dubla Separare).....	117
<i>Istighraq</i> (Imersiune).....	121
<i>Ghayba</i> (Absență).....	127
<i>Waqt</i> (Timp).....	132
<i>Safa</i> (Puritate).....	137

Surur (Bucurie).....	143
Talwin și Tamkin (Colorare și Stăpânire de sine).....	148
Mukashafa (Dezvăluire).....	154
Mushahada (Observare).....	158
Tajalli (Manifestare).....	162
Hayah (Viață).....	169
Sakr și Sahw (Beție și luciditate).....	173
Fasl și Wasl (Despărțire și Revedere).....	180
Ma'rifa (Cunoașterea lui Dumnezeu).....	184
Fana Fi'llah (Anihilarea întru Dumnezeu).....	195
Baqa Bi'llah (Subzistența prin Dumnezeu).....	207
Tahqiq (Verificare).....	213
Talbis (Ascunderea de sine).....	218
Wujud (Găsire și Existență).....	223
Tajrid (Izolare).....	245
Tafrid (Individualitate).....	249
Jam' (Absorbire).....	255
Farq (Diferențiere).....	263
Tawhid (Unitate).....	268
Yaqada (Stare de veghe).....	283
Mujahada (Strădanie).....	287
Chela (Suferință).....	292
Sohba și Musahaba (Conversație și Comuniune).....	302
Sayr u Suluk (Călătorie și Inițiere).....	309
Dervish (Derviș).....	331
Salik (Inițiat).....	339
Un alt fel de călătorie și inițiere.....	346
Distanța de două arcuri sau chiar mai aproape.....	359
Omul perfect.....	362
Bibliografie.....	378

Nota traducătorilor: traducerea în limba română a fost efectuată după o traducere în limba engleză a originalului, din limba turcă. Versetele din Coran au fost preluate ca atare, conform lucrării „Traducerea sensurilor Coranului cel Sfânt în limba română”, realizată de Liga Islamică și Culturală din România, ediția V, 2010. Cum citatele din traducerea în limba engleză au fost, cel mai probabil, oferite conform versiunii în engleză a Coranului, iar în română s-a folosit pentru exactitate documentul sus citat, este posibil să apară diferențe între numerotarea Versetelor menționate, fapt ce nu afectează în niciun fel înțelegerea textului. Citatele poetice din Rumi, dar și din ceilalți poeți, scriitori și gânditori, au fost traduse aproximativ, în limba română neexistând momentan o traducere oficială a acestora. De asemenea, pentru buna înțelegere a publicului vorbitor de limba română, traducătorii au tradus aproximativ numele lucrărilor, cărților și eseurilor menționate în general la notele de subsol, cu titlu informativ, dar aproximativ, fără a fi traduceri oficiale ale numelor respectivelor documente.

Credința este viața inimii, închinarea este sângele care îi curge prin vene, iar supravegherea și critica aduse propriei persoane sunt fundamentele pe care se bazează trăinicia inimii. Inima necredinciosului este moartă; inima credinciosului care nu se închină se află în agonia morții; iar inima credinciosului care practică închinarea, dar care nu cugetă asupra sufletului și nu are stăpânire de sine și nici nu înfruntă greșelile și păcatele, este expusă tuturor pericolelor și bolilor. Cu toate că celor din prima categorie despre care am discutat le „bate” ceva în piept, nu putem spune că au o inimă. Cei din a doua categorie trăiesc într-o lume tulbură și vagă, marcată de propriile bănueli și îndoieli; trăiesc captivi, departe de Dumnezeu, și nu vor putea niciodată să ajungă la destinație. Cât despre a treia categorie, deși au parcurs o bună bucată de drum pentru a ajunge la destinație, încă sunt expuși pericolelor – ei înaintază șovăielnic; pe calea lor spre Dumnezeu, au parte de eșecuri și succese unul după altul, iar încercarea lor de a ajunge în vârf se poate asemăna unei munci sisifice.

O inimă sănătoasă este unul dintre mijloacele care conduc o persoană direct la Dumnezeu, fără abateri, iar cea mai măreață și satisfăcătoare calitate a inimii este bunătatea desăvârșită sau excelența în închinare (ihsan). Perfecțiunea este cel mai sigur mod de a ajunge la sinceritate, de a urca pe culmile aprobării din partea lui Dumnezeu și, de asemenea, este conștiința stăpânirii de sine înaintea Martorului Veșnic. Sute de mii de oameni, înarmați cu credința, cu frică și reverența față de El, s-au înălțat pe aripile faptelor bune și au pornit în călătoria spre El, dar doar câțiva au reușit să ajungă pe culme. Să-i lăsăm pe cei care încă nu au ajuns să își dea toată silința în zborul lor. Ceilalți, care au reușit să ajungă pe culmi, au înțeles urâciunile care îi displac lui Dumnezeu și s-au îndepărtat de ele; în același timp, sunt dispuși să facă lucrurile plăcute lui Dumnezeu și să le îmbrățișeze până când acestea devin obișnuință – o a doua natură a omului.

Riyada (Austeritate)

Riyada (austeritate) poate fi descrisă ca o autodisciplină în ceea ce privește **viața, pofta și setea**; să mergi la culcare și să te trezești doar pentru a nutri sentimente de slavă și recunoștință la adresa lui Dumnezeu, să le armonizezi, ținându-le în limitele propriilor nevoi. Este un concept folosit de către sufiști pentru a descrie instruirea firii trupești și dobândirea calităților demne de laudă. A fost acceptat ca metodă de înăbușire a poftelor trupești, printre care **pofta, setea și somnul**.

Privind dintr-o altă perspectivă, austeritatea este descrisă ca abținerea de la plăceri trupești pentru a atinge smerenia, virtutea, pentru a te apropia de Dumnezeu și pentru a descoperi realitățile ascunse ale existenței și adevărurile divine. Înseamnă să mergi pe calea lui Dumnezeu fără nicio abatere, să te folosești de puterea voinței și a conștiinței în cel mai bun mod posibil, închizându-te într-o viață spirituală și ascunzându-te de presiunile și dorințele trupești.

„Starea” și „popasul”, doi indicatori clari în ceea ce privește viața spirituală a unei persoane, sunt plăceri spirituale imposibil de descris laolaltă cu adieri din alte lumi, care pot fi descoperite doar prin austeritatea impusă pe calea către Dumnezeu. Acestea se bazează pe dragostea pentru Dumnezeu și pe dobândirea aprobării din partea Lui. Să ajungi acolo, să simți și să trăiești în spațiul încăpător al dragostei lui Dumnezeu și al bunei Lui plăceri este posibil doar prin menținerea austerității și prin pregătirea firii trupești, care pot fi dobândite prin îndestularea sufletului cu virtuți.

O persoană care poate duce o viață austeră este o persoană cu o credință întărită și un devotament neclintit în relațiile cu Creatorul, Adevărul Suprem și, de asemenea, în relația cu creația sa. Aceasta este starea naturală pentru rigoare – ambiția de a deveni un om al adevărului, eliberându-te de ambițiile lumești și tendințele trupești și consacrandu-te Adevărului Suprem. Rigoarea este instruirea firii trupești astfel încât să conștientizeze adevărata compasiune și să transforme dragostea pentru Dumnezeu în sursa sentimentelor, gândurilor și comportamentului altruist. Cu alte cuvinte, scopul unei vieți solemne este de a gândi pentru slava lui Dumnezeu, de a vorbi pentru slava lui Dumnezeu, de a iubi pentru slava lui Dumnezeu și de a acționa pentru slava lui Dumnezeu, pentru a obține aprobarea și încântarea Lui – pur și simplu pentru ca Dumnezeu vrea ca noi să acționăm astfel sau diferit – și pentru a fi mereu alături de El.

Există persoane care consideră rigoarea drept umilire a firii trupești, pe care noi o putem interpreta drept nimicirea sufletului iubitor de păcat, care întotdeauna alege calea răului, drept eliberarea de egoism și trufie sau drept învingerea dorințelor trupești așa cum spune și aforismul: „Mori înainte să mori!”. Privind din această perspectivă, rigoarea poate fi văzută drept brăzdarea firii trupești, așa cum se ară câmpul pentru a sădi în el semințele bunătății și virtuții, cărora apoi li se oferă apă și condiții prielnice pentru a crește.

Cupletul

*Aseamnă-te cu pământul, un pământ atât de roditor, încât
trandafiri să crească din tine;*

Pentru că pământului singur i se oferă cinstea de a crește trandafiri.

descrie starea sufletului care a atins desăvârșirea, modestia și anihilarea egoului.

Învățații și gânditorii sufiți au abordat problema „austerității” dintr-un alt unghi. Ei diferențiază două tipuri de auste-

ritate. Prima este „austeritatea în purtare”, care înseamnă eliberarea de slăbiciuni și vicii pentru a atinge o a doua natură, iar cealaltă este „austeritatea în obiective”, care înseamnă stabilirea celui mai bun obiectiv și atingerea lui în această lume. Această abordare poate fi rezumată ca disciplinarea firii trupești și dobândirea virtuților demne de laudă. În cartea Lujja există o afirmație care confirmă abordarea și care spune: „Înțelepciunea pe calea austerității este instruirea minții și sufletului”.

Persoane care au atins un nivel al austerității într-o manieră acceptată, au făcut o altă clasificare, după cum urmează:

- Austeritatea pe care o urmează cei aflați la început de drum constă în îmbinarea moralității sau bunătății cu știința, în practicarea religiei cu sinceritate și intenții curate și în respectarea atât a drepturilor Creatorului, cât și a drepturilor creațiilor sale.
- Austeritatea pe care o urmează cei cu mai multă experiență constă în eliberarea de orice alt lucru care nu are de-a face cu Dumnezeu și în ascultarea vocii lăuntrice a încrederii în Dumnezeu și a strigătului după ajutor¹ – lucruri pe care cu toții le simțim la nivelul conștiinței – pentru a rămâne pe calea cea bună, pe care conștiința o indică. Mai mult, un asemenea nivel de austeritate atrage după sine uitarea drumului pe care îl urmezi, datorită preocupării de a fi pe placul lui Dumnezeu.
- Austeritatea pe care o urmează cei care au ajuns la capătul drumului le permite să experimenteze manifestările divine, liberi de orice diferență sau opoziție.

¹ Fiecare persoană are două simțuri innăscute: Said Nursi, un cunoscut învățat turc (1877–1960), le descrie ca fiind simțul încrederii și simțul strigătului după ajutor. Ele pot fi considerate cele două nevoi importante ale omenirii. Ele îi îndeamnă sau chiar îi obligă pe oameni să găsească un stâlp de încredere și o sursă de ajutor, și prin urmare, îi ghidează spre Dumnezeul Infinit și Atotputernic, pentru încredere și spre Dumnezeul Atot – Milostiv și Atoateîndurător pentru ajutor.

Adică le permite să simtă în adâncul inimii unitatea și armonia Numelor și Atributelor Divine, în deplina lor manifestare. De aceea, este o cale de a-L vedea și de a-L experimenta pe Dumnezeu, fără a vedea vreo diferență între atributele sale, Cel Generos și Primitorul pocăinței sau Eliberatorul și Cel ce Întărește sau Dăruitorul și Protectorul.

Hurriya (Libertate)

Împlinirea fără nicio constrângere a tuturor dorințelor îngăduite, libertate fără presiuni, constrângeri sau supunere, dreptul de a alege, de a fi ales și de a te bucura de anumite drepturi fundamentale în ceea ce privește viața politică – toate acestea sunt câteva dintre definițiile „libertății”, care a devenit unul dintre cele mai discutate concepte în recenta istorie a gândirii și a dreptului.

Libertățile fundamentale ale omului cuprinse între drepturile individuale și cele politice și generale – precum libertatea religioasă, de a-și manifesta religia, libertatea de gândire, libertatea de a întemeia o familie, de a munci, de a deține proprietăți private, dreptul la liberă exprimare și asociere, de a alege și de a fi ales, etc. – nu vor face parte din temele abordate în „**Culmile de smarald ale inimii**”. Cu toate acestea, au jucat cel mai important rol de-a lungul istoriei omenirii.

Libertatea (hurriya) reprezintă dimensiunea fundamentală și vitală și cea mai importantă competență a liberului arbitru, iar liberul arbitru, la rândul său, este considerat ca fiind cel mai important pilon al conștiinței. Libertatea este unul dintre darurile cele mai de preț pe care Dumnezeu l-a oferit omenirii. În literatura islamică, acest dar minunat a fost definit ca afirmarea unei persoane a drepturilor sale fundamentale și bucuria care derivă din acestea. Cu toate acestea, însă, pentru a înțelege cu adevărat ce înseamnă libertatea, trebuie, într-o anumită măsură, să înțelegem și care este antonimul ei. La polul opus, se află situația în care te poți bucura de drepturile menționate doar atunci când depinzi de alții, ceea ce înseamnă **supunere absolută**.

Dumnezeu cel Atotputernic este cel care acordă aceste drepturi omenirii, așadar niciun om nu are dreptul să le schimbe, să le vândă sau să le transfere în puterea altora. Cei care comit un asemenea păcat, și anume să schimbe sau să-și vândă drepturile fundamentale sau să le transfere în puterea altora, și-au pierdut într-o anumită măsură, compasiunea și vor fi trași la răspundere în fața lui Dumnezeu. Astfel de acțiuni demonstrează, în primul rând, lipsa de respect pentru valorile umane. Cei care arată lipsă de respect nu sunt preocupați de existența lor, iar cei care nu sunt preocupați de existența lor nu au nicio relație cu adevărul, și nu Îl iubesc pe Dumnezeu, și nu Îl slujesc.

Pe scurt, nu putem spune că cei care nu-L recunosc pe Dumnezeu, care este Adevărul Suprem și sursa tuturor drepturilor omului, sunt liberi în sensul în care sunt conștienți de drepturile omului. Și nici cei care nu s-au putut elibera de sub robia altora nu sunt liberi în adevăratul sens al cuvântului.

Tot ceea ce am spus până acum despre libertate este doar introducerea conceptului de libertate, una dintre **culmile de smarald ale inimii**.

Libertatea inerentă a sufismului islamic, unul dintre cele mai importante roade ale rigorii, descrie o persoană care nu se supune și nu se pleacă în fața unei alte puteri în afară de Dumnezeu, ceea ce arată că inima ei este ca o oglindă clară care primește și oferă mai departe manifestări ale lui Dumnezeu. O astfel de persoană, ajunsă în acest moment al călătoriei spre Dumnezeu prin austeritate și primind ajutor divin, întrerupe orice relație lăuntrică cu toate lucrurile și oamenii în afară de Dumnezeu. Sentimentele de libertate pulsează, inima fericită tânjește după libertate, constrângerile din jurul individualității au fost destrămate, iar această persoană își stabilește o singură țintă, spre care, conform filosofiei sfântului Harith al-Muhasibi, își ațintește privirea.

Libertatea adevărată poate fi atinsă doar atunci când ne eliberăm inima de grijile și neliniștile lumești și ne întoarcem la Dumnezeu cu toată ființa noastră. Pentru a face cât mai bine înțelegem această realitate, liderii sufiți afirmă: „Copile, dezleagă strânsoarea robiei și fii liber; oare cât vei mai fi subjugat aurului și argintului?” Răspunsul pe care Junayd al-Baghdadi l-a dat celor care l-au întrebat ce este libertatea a fost: „Poți gusta ce înseamnă libertatea doar atunci când te eliberezi din toate strânsoarele, mai puțin cele ale slujirii lui Dumnezeu”. Această afirmație demonstrează esența libertății.

Dacă libertatea este direct proporțională cu devoțiunea și slujirea Dumnezeului cel Atotputernic, și chiar este, atunci nu putem afirma că cei își trăiesc viața sub conducerea altora sunt cu adevărat liberi. În această privință, următoarele versuri scrise de un **sfânt al lui Dumnezeu** ne spun:

Dacă vrei să bați toba onoarei,
treci dincolo de roata stelelor;
întrucât acest cerc plin de inele este o tobă a smereniei.

Pentru a fi un slujitor desăvârșit al lui Dumnezeu este nevoie de libertate adevărată. Măsura acesteia este slujirea lui Dumnezeu. Cei care nu Îi pot sluji nu pot fi liberi și nici nu pot atinge valorile umane în deplinătatea lor și în adevăratul lor sens. Astfel de oameni nu pot fi scoși din natura lor trupească și din senzualitate, pentru a atinge, cu o „inimă curată”, orizonturile posibile ale vieții spirituale, și nici nu pot simți cu adevărat existența umană.

Oamenii care își petrec întreaga viață captivi în mrejele acestei lumi, care devin aroganți în fața binecuvântărilor primite, în loc să fie recunoscători lui Dumnezeu, care pun pe seama lor toate realizările pe care Dumnezeu le-a oferit, care sunt dezamăgiți de fiecare dată când nu reușesc și care tremură de frică atunci când se gândesc că pot pierde tot ce au acumulat

până acum – astfel de oameni nefericiți nu se bucură de libertate, chiar dacă ar fi regi.

Atât timp cât inima se axează pe diverse obiective, persoane iubite și ambiții, nu poate gusta libertatea. Oare cum pot fi liberi cei care se îngrijorează constant despre cum să reziste sau cum să răsplătească bunătatea pe care o așteaptă de la ceilalți, care și-au consumat cea mai mare parte din energie pentru a avea parte de avantaje lumești și plăceri trupești?

Este o mare încercare, una care duce la pierzanie dacă omul rătăcește, prins în involburarea avantajelor lumești, și dacă este îngrădit de scopurile lumești, cu o inimă îndreptată spre lucruri fără valoare și efemere. Prin comparație, Dumnezeu oferă o mare favoare celor a căror lume lăuntrică s-a îndepărtat de lumea efemeră și atributele ei, care atrag firea trupească; Dumnezeu oferă o mare favoare atunci când rupe legăturile pe care inima le are cu lumea. Pentru că o astfel de legătură este precum înrobirea și ruperea ei reprezintă podul pe care omenirea îl poate trece pentru a ajunge la adevărata libertate.

I'thar (Altruism)

It'har (altruism), a pune interesele celorlalți înaintea intereselor personale atunci când faci o faptă bună, înseamnă, conform filosofilor, să oferi întâietate intereselor comune ale comunității în fața intereselor personale; potrivit sufiților, altruismul înseamnă dedicarea personală în beneficiul celorlalți, uitând complet de propriile preocupări; este anihilarea proprie în interesul celorlalți.

Antonimul altruismului este avariția și egoismul, care iau naștere din lăcomia și devotamentul pentru această lume. Atât avariția, cât și egoismul, sunt considerate motive pentru care omul se depărtează de Creator, de creațiile Lui și de Paradis.² În timp ce avariția se naște din lăcomie și devotamentul pentru lume, generozitatea, bunăvoința și bunătatea se nasc din altruism.

Generozitatea (jud) descrie situația în care credincioșii își oferă cu inima largă din bunurile personale. Bunăvoința (sakha) descrie situația în care fericirea personală depinde de fericirea altora și, mai mult, bunăstarea celorlalți este deasupra propriei fericiri. Cât despre bunătatea desăvârșită sau excelența (ihsan), înseamnă poziționarea celorlalți pe primul loc, chiar și atunci când tu însuși ești în nevoie. În Coran există un verset (59:9), care face referire la excelență sau la cel mai înalt nivel al altruismului: „nu au avut în piepturile lor nici o supărare pentru ceea ce li s-a dat lor, ci i-au preferat pe ei lor înșiși, chiar dacă ei erau în nevoie.”

Altruismul este prețios atunci când omul îl atinge și îl

² at- Tirmidhi, Sunan, "Birr," 40.